MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
JIZZAX FILIALI

"BIOTEXNOLOGIYANING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI"

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA MIQYOSIDAGI ILMIY-TEXNIK ANJUMAN TO‘PLAMI

28-29-MART
2025-YIL

doi

Google Scholar

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

BIOTEXNOLOGIYANING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI

RESPUBLIKA ILMIY ANJUMANINING TEZISLAR TO‘PLAMI

28-29 mart 2025 y

***

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

ДЖИЗАКСКИЙ ФИЛИАЛ НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА УЗБЕКИСТАНА ИМЕНИ МИРЗО УЛУГБЕКА

СБОРНИК ТЕЗИСОВ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

«ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ БИОТЕХНОЛОГИЙ»

28-29 марта 2025 г.

JIZZAX – 2025

ahamiyatga ega. Mitoxondriyaning apoptozdagi roli nafaqat sitoxrom c ning chiqarilishi, balki oksidlovchi stress nazorati va signalizatsiya jarayonlarida ham nomoyon boladi. Bu yo‘nalishdagi ilmiy tadqiqotlar tibbiyot va farmakologiyada yangi terapiya usullarini ishlab chiqishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sh Q. R. et al. Aptomerlar texnologiyasini biotexnologiyada qollash //Interdiscipline innovation and scientific research conference. – 2024. – T. 3. – №. 26. – C. 67-73.
2. Mustafakulov M. et al. Human growth hormone produced with recombinant DNA technology //BIO Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 130. – C. 04009.
3. Ilhomova D. O., Sh G. R., Abduvaliyeva M. M. TOZALANMAGAN KOMPLEKS FERMENT PREPARATLARINI OLINISHI: https://doi. org/10.5281/zenodo. 14546817 //International scientific and practical conference. – 2024. – T. 1. – №. 2. – C. 296-298.
4. Shamansurova Z. et al. Plasma Insulin level have linkage with neurodegeneration in patients with type 2 DM //Physiology. – 2023. – T. 38. – №. S1. – C. 5732129.
5. Uralov A. et al. Building the inflower and realizing seed productivity of A. giganteum regel //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 538. – C. 03020.
6. Mustafoqulov M. va boshqalar. Mikroorganizmlardan insulinni genetik muhendislik texnologiyasi //Zamonaviy ilmiy va texnik tadqiqotlar xalqaro jurnali. – 2023. – T. 1. – Yo‘q. 2. – 4-12-betlar.
7. Saatov T. et al. Antioxidant and hypoglycemic effects of gossitan //Endocrine Abstracts. – Bioscientifica, 2019. – T. 63.
8. Sh Q. R. et al. Aptomerlar texnologiyasini biotexnologiyada qollash //Interdiscipline innovation and scientific research conference. – 2024. – T. 3. – №. 26. – C. 67-73.

PARKINSON KASALLIGINIING KELIB CHIQISHI

Xo‘jabekova F.I., Tojiboyeva E.Sh.
Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston milliy universitetining Jizzax filiali
E-mail: feruzaxujabekova77@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada parkinson kasalligi haqida va uning kelib chiqish tarixi haqida batafsil ma‘lumot berilgan. Parkinson kasalligiga uchragan bemorlarninig holatlari va ushbu kasallikning o‘rganilish va davolash usullari ham qisqacha yoritilib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Jeyms Parkinson, subtalamus yadrosi, bazal gangliyalar, levodopa antikolinerjik preparati, Lyui jismlari.

Parkinson kasalligi, titroq falaj - markaziy nerv sistemasining surunkali kasalligi. Kasallik dopamin neyrotransmitterining yetishmasligi natijasida yuzaga keladi va asosan keksa yoshli insonlarda uchraydi. Ingliz vrachi James Parkinson 1817-yili ta‘riflab bergan Parkinson kasalligida muskullar taranglashadi, yuz harakatsiz bo‘lib, qotib qoladi, bemor mayda qadam tashlab yuradi, harakatlari cheklanadi, hatto kiyinish, tugmalarni qadashda qiynaladi. Titroq falaj ko‘proq qo‘l panjalaridan boshlanadi (bemor go‘yo barmoqlari bilan sharchalar yasayotgandek harakat qiladi); bemorning boshi, oyoqlari ham titraydi, bemor qimirlamay turganda yoki juda hayajonlanganida, odatda, titroq kuchayadi, harakatlanganida kamayadi va uxlagan paytida bosiladi. Bemor buyruq bilan osonroq harakat qiladi. Uy sharoitida vrach tavsiyasiga ko‘ra, muskullar taranglashuvini turli xil mashqlar yordamida bartaraf etish mumkin, bu mashqlarni yaxshisi iliq suvda qila boshlagan ma’qul (u muskullarning bo‘shashuvini osonlashtiradi). Bunday bemorlarga tinch sharoitda qo‘l, oyoq va tanani mashq qildirish uchun yengil gimnastika bilan shug‘ullanish, aniq harakatlar: mozaikalar yig‘ish, bolalar kubiklarini terish foydalidir. Parkinson kasalligiga chalingan bemorlarni (juda qiyin bo‘lsa ham) o‘z-o‘ziga qarashga va imkoniyat doirasida uydagilarga yordam berishga o‘rgatib borish lozim, chunki shular ham jismoniy mashq hisoblanadi. Hamma dori vositalari shifokor ko‘rsatmasiga binoan berilishi lozim.

Parkinson kasalligi alohida kasallik sifatida qarala boshlaganidan so‘ng, bu kasallik belgilarini keltirib chiqaradigan tanadagi qanday tuzilmalar zarar ko‘radi, degan savol tug‘ildi. 19-asrning oxirida fransuz nevrologi Eduard Brissot Parkinson kasalligining rivojlanishiga subtalamus yadrosi va o‘rta miyaning shikastlanishi sabab bo‘lgan degan xulosaga keldi. 1912-yilda Friderik Levi Parkinson kasalligiga mos keladigan miya ildiz hujayralarida o‘ziga xos hujayralar qo‘shilganligini payqadi. Keyinchalik bu hujayralar Lyui jismlari deb atala boshlandi. 1919-yilda rus nevrologi K.N.Tretyakov kasallik davrida yuzaga keladigan asosiy patologik o‘zgarishlar qora moddada sodir bo‘lishini aniqladi. Tretyakovning bashoratlari tibbiyot hamjamiyati tomonidan tan olinmadi. Faqat 1948-yilda nemis patologi Rolf Xasper bu farazni isbotlaganidan keyin Tretyakovning ishi qabul qilindi.

Parkinson kasalligini davolash har doim organizmda uning etishmasligini qoplash uchun dopaminni o‘z ichiga olgan dori-darmonlarni qabul qilishdan boshlanadi. Bular odatda umr bo‘yi davom etadigan levodopa o'z ichiga olgan dorilar deb ataladi. Hozirgi kunda butun dunyoda parkinsonizm belgilarini davolashning neyroxirurgik usullari qo'llaniladi. Ular titroq va qattiqlik paydo bo'lishi uchun javobgar bo'lgan subkortikal yadrolarni mahalliy yo'q qilishdan

iborat. Bu umuman kasallikdan xalos bo'lishga olib kelmaydi, lekin bu bemorlarning kundalik hayotga moslashishiga sezilarli darajada yordam beradi. Jarrohlikdan so‘ng bemorlar mustaqil ravishda o‘zlariga xizmat qilishlari mumkin va ular katta dozalarda dori-darmonlarga muhtoj bo‘lmaydilar.

Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, kelajakda kasallikni yaxshiroq tushunish va samarali davolash usullarini rivojlantirish muhimdir. Shu bilan birga, erta diagnostika va profilaktika tadbirlariga e‘tibor qaratish Parkinson kasalligining asoratlarini kamaytirishda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. Ishankhodjaev T. et al. Study on Effects of Liposomal Quercetin on Biochemical Parameters of the Nigrostriatal System of Rats with Experimentally Induced Neurodegenerative Disease //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – С. 6128-6143.
2. Mukhammadjon M. et al. The effect of ngf on indicators of the antioxidant system in rat brain tissue //Universum: химия и биология. – 2021. – №. 9 (87). – С. 82-86.
3. Saatov T. et al. Antioxidant and hypoglycemic effects of gossitan //Endocrine Abstracts. – Bioscientifica, 2019. – Т. 63.
4. Saatov T. et al. Study on hypoglycemic effect of polyphenolic compounds isolated from the Euphorbia L. plants growing in uzbekistan //Endocrine Abstracts. – Bioscientifica, 2020. – Т. 70.
5. Saatov T. et al. Correction of oxidative stress in experimental diabetes mellitus by means of natural antioxidants //Endocrine Abstracts. – Bioscientifica, 2021. – Т. 73.
6. Irgasheva S. et al. Study on compositions of lipids in tissues of rats with alimentary obesity //Endocrine Abstracts. – Bioscientifica, 2019. – Т. 63.
7. Mamadalieva N. I., Mustafakulov M. A., Saatov T. S. The effect of nerve growth factor on indicators of the antioxidant system in rat brain tissue //eurasian union of scientists. series: medical, biological and chemical sciences Учредители: ООО" Логика+". – 2021. – №. 11. – С. 36-40.
8. Mustafakulov M. et al. Human growth hormone produced with recombinant DNA technology //BIO Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – Т. 130. – С. 04009.
9. Saatov T. et al. Neurodegeneration type and severity have linkage with plasma insulin in DM patients //Endocrine Abstracts. – Bioscientifica, 2022. – Т. 81.